

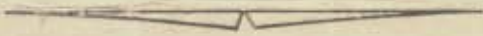
FAMILIA

FOAIE BELETRISTICĂ ȘI SOCIALĂ

ILUSTRATĂ

T O T O D A T Ă

ORGANUL PUBLICAȚIUNILOR SOCIETĂȚII PENTRU FOND DE TEATRU ROMÂN.

PROPRIETAR, REDACTOR ȘI EDITOR:

IOSIF VULCAN

ANUL XL — 1904.

ORADEA-MARE, 1904
TIPOGRAFIA IOSIF LĂNG

282 P/8

CUPRINSUL.

Jubileul de 40 ani al „Familiei“.

Programa serbării în Oradea-mare — pag. 238

Numerul jubilar (nr. 21—22) Conținând o cufetare-autografă de Maj. Sa regina Elisabeta a României, Salutul Academiei Române și scrieri de DD: Ion Kalinderu, Tit Maiorescu, I. C. Ne gruzzi, A. Vlahuță, Ales. Moesonyi, dr. I. Felix, A. Naum, Florian Porcius, I. cav de Pușcariu, dr. At. Marienescu, Matilda Poni, A. D. Xenopol, dr. I. G. Sbiere, prof. V. Babeș, I. Bianu, N. Iorga, Virgil Onițiu, Episcop Demetriu Radu, dr. C. I. Istrati, T. G. Djuvara, Ion Gorun, Const. de Dunca Schiau, G. Dima, dr. H. Pușcariu, C. Erbiceanu, dr. Augustin Bunea, Ludovic Daus, Maria Baiulescu, V. E. Moldovan, dr. Iosif Blaga, I. U. Soricu, P. Dulfu, Nelli Cornea n. Mișci, Dionisie Stoica, dr. V. Branisce, Alesandru Aciu, V. R. Buticescu, S. Fl. Marian, Teodor Bulc, Emil Isac, Andreiu Bârsan, Moșul, Maria Cuntan, dr. Gavril Tripon, Elena din Ardeal, Aurelia Vulcan, Iosif Vulcan.

Serbarea jubileului „Familiei“ în Oradea-mare (nr. 23—24.) Conținând: Cuvântarea vicarului episcopesc dr. Augustin Lauran în catedrala gr. cat. română, discursul de deschidere al președintelui Nicolae Zigre, Discursul festiv al secretarului episcopesc dr. Corneliu Bulcu, Discursul lui Iosif Vulcan, Cuvântarea rostită de dr. At. Marienescu delegatul Academiei Române și răspunsul jubilarului, Salutul Asociațiunii pronunțat de archidiaconul sătmărean George Șuta și răspunsul, Vorbirea ținută de dr. Iosif Blaga ca reprezentant al Societății pentru fond de teatru român și adresa acelei Societăți cetită de al doile reprezentant N. Petra-Petrescu și răspunsul, Salutul presei române pronunțat de dr. Valeriu Branisce și răspunsul, Felicitarea institutului „Bihoreana“ prin directorul executiv dr. Coriolan Papp și răspunsul, Salutul corului vocal „Hilaria“ exprimat de membrul dr. Florian Duma și răspunsul; discursurile delegațiunilor tinerimei române din Paris pronunțate de licențiatul în drept Istrate N. Micescu și dr. Ion Giurgiu și răspunsul, Cuvântul rostit de Octavian Goga în numele Societății Petru Maior și al revistei „Luceafărul“ și răspunsul, felicitarea „României June“ din Viena pronunțată prin președintele Mihail Popovici și răspunsul, Salutul societății „Junimea“ din Cernăuți tălcuit prin președintele Constantin Lucaci și răspunsul, Cuvântul tinerimei române din Cluj rostit de stud. univ. Ghiță Popp și răspunsul; Salutul tinerimei oradane prin stud. în drept Victor Fildan și răspunsul; Cununa Românilor oradani oferită prin Nic. Zigre și răspunsul; cuvântul de încheiere rostit de președintele Nicolae Zigre. Oda jubilară de Al. Munteanu al lui Vasile. Darul domnișoarelor române oferit de dsoara Lucreția Mureșianu și răspunsul. Cum s'a serbat jubileul. Depeșele de felicitare. Serisori.

Alte publicațiuni privitoare la jubileu: Maria Cioban, Cum au învățat bunicele noastre românește, pag. 301; Albumul și Tablou oferit de tinerimea română din Paris, pag. 302; Darul domnișoarelor române, pag. 305; Din toasturile dela banchet, pag. 305; Tabloul comemorativ, pag. 306; Voci de presă, pag. 307; Alte felicitări, pag. 310; O scrisoare de dr. M. Hârsu, pag. 311. Un jubileu cultural pag. 321.

I. Portrete și biografii.

	pag.
1. Regele Carol I — — — — —	1
2. Carmen Sylva — — — — —	5
3. George I regele Greciei — — — — —	13
4. Nicolae II țarul Rusiei — — — — —	25
5. Edvard VII regele Angliei — — — — —	37
6. Tolstoi — — — — —	53
7. Carmen Sylva — — — — —	61
8. Mutsuhito împăratul Japoniei — — — — —	100
9. Terauesi, ministrul de resboiu al Japoniei	100
10. Împărăteasa Japoniei — — — — —	101
11. Ioan Bianu — — — — —	169
12. Nicolae Bran — — — — —	181
13. George Barițiu — — — — —	209
14. George Dima — — — — —	337
15. Artemie Anderco — — — — —	609

II. Ilustrațiuni.

1. Azil pentru copii pe malul mării — — — — —	17
2. Acorduri intime — — — — —	29
3. Melancolie — — — — —	39
4. Rugăciunea de seară — — — — —	41
5. Primul născut — — — — —	65
6. Știri noue din rebelul ruso-japonez — — — — —	77
7. Vine tata — — — — —	89
8. Dame de curte ale împărătesei Japoniei — — — — —	101
9. Prime iluziuni — — — — —	112
10. Bucurii de mamă — — — — —	113
11. Se găta prânzul — — — — —	124
12. Eleve în claustru — — — — —	125
13. Evlavia — — — — —	137
14. Madona lui Rafael — — — — —	149
15. Povară ușoară — — — — —	161
16. Poftești mai dulce — — — — —	173
17. Penes Curcanul — — — — —	185
18. Lectură interesantă — — — — —	197
19. Purtător de apă din Holandia — — — — —	221
20. Christos scoate pe farisei — — — — —	232, 233
21. În grădină — — — — —	317
22. Vine tata — — — — —	329
23. Regele Alfonso al Spaniei și adjutantul seu	341
24. Pe gânduri — — — — —	353
25. Bulgară dela Dunăre — — — — —	365
26. O tiroleză — — — — —	377
27. În bazarul din Constantinopol — — — — —	389
28. Secretul dulce — — — — —	401
29. Lecție de muzică — — — — —	413
30. O scenă romantică — — — — —	425
31. Zoita — — — — —	437
32. Stai frumos — — — — —	449
33. Furtună casnică — — — — —	461
34. Un duel infricoșat — — — — —	473
35. Împăratul Vilhelm și fiul seu cel mai mic	485
36. Viceregele Egiptului — — — — —	497
37. Cura Kneip iarna — — — — —	509
38. Blaj — — — — —	520—521
39. Moartea soldatului — — — — —	533
40. Cursă de biciclete — — — — —	545
41. Fotografiare la țară — — — — —	557
42. Dragoste — — — — —	569
43. După cules în Italia — — — — —	581
44. Momente dulci — — — — —	593

	pag.
45. O carte interesantă	605
46. Ingerul s'a pogorit	613
III. Poezii.	
<i>Alexandru Aciu</i> : Toamnă	423
" " " " " " " " " "	615
" " " " " " " " " "	3
<i>Maria Baiulescu</i> : Nevinovăție	27
" " " " " " " " " "	207
<i>Z. Bârsan</i> : Fii cuminte	529 553 577 611
" " " " " " " " " "	316 316
<i>V. Bumbac</i> : Odă lui Ștefan-cel-Mare	505
<i>Carmen Sylva</i> : Instinctul matern	15
<i>Maria Cioban</i> : Dragostea	40
" " " " " " " " " "	293
" " " " " " " " " "	601
<i>Emil A. Chiffa</i> : Baladă	351
" " " " " " " " " "	427
" " " " " " " " " "	482
" " " " " " " " " "	507
" " " " " " " " " "	523
" " " " " " " " " "	555
" " " " " " " " " "	580
" " " " " " " " " "	610
<i>G. Coșbuc</i> : Popazul țiganilor, Geibel	122
" " " " " " " " " "	193
" " " " " " " " " "	229
" " " " " " " " " "	361
" " " " " " " " " "	433
" " " " " " " " " "	603
<i>Maria Cuntan</i> : Elenei din Ardeal	457
" " " " " " " " " "	493
<i>I. Dan</i> : Spune-mi	6
" " " " " " " " " "	114
" " " " " " " " " "	159
" " " " " " " " " "	218
" " " " " " " " " "	472
<i>Delanera</i> : Reminiscente	28
" " " " " " " " " "	51
" " " " " " " " " "	172
" " " " " " " " " "	390
" " " " " " " " " "	400
" " " " " " " " " "	436
" " " " " " " " " "	510
<i>Elena din Ardeal</i> : Ah, ochi albastri	294
" " " " " " " " " "	388
" " " " " " " " " "	423
" " " " " " " " " "	469
" " " " " " " " " "	610
<i>M. Eminescu</i> : Furtuna	445
<i>Al. Gherghel</i> : Ruine	136
<i>Ion Gorun</i> : Nu aruncă inima ta	481
<i>I. Groșan</i> : Pastel	326
<i>Emil Isac</i> : Despărțire	40
" " " " " " " " " "	99
" " " " " " " " " "	183
" " " " " " " " " "	300
" " " " " " " " " "	325
" " " " " " " " " "	375
" " " " " " " " " "	496
" " " " " " " " " "	585
" " " " " " " " " "	591
<i>Lilias</i> : Serisoare	4
" " " " " " " " " "	63
" " " " " " " " " "	85

	pag.
<i>Lilias</i> : Singurețate	97
" " " " " " " " " "	110
" " " " " " " " " "	134
" " " " " " " " " "	157
<i>Tr. I. Magier</i> : Trandafirul și bujorul	343
<i>O. Maior</i> : După Heine	498
<i>I. Mela</i> : De multe ori	79
<i>Corneliu Moldovan</i> : Romanță	229
<i>V. B. Muntenescu</i> : Nu-mi mai cereți	459
" " " " " " " " " "	517
<i>Alexandru A. Naum</i> : Vino, Victor Hugo	140
" " " " " " " " " "	217
" " " " " " " " " "	338
<i>Ciru Oeconom</i> : Capului lui Mihai Viteazul	589
<i>Emil Sabo</i> : Steluța	76
<i>Iosif Stanca</i> : Cântec	410
<i>Emanuil Stoica</i> : Cântec	40
" " " " " " " " " "	66
<i>N. Radulescu-Niger</i> : Drum de gânduri	49
" " " " " " " " " "	399
" " " " " " " " " "	558
<i>Dionisie Stoica</i> : Contra Turcilor de-acuma	315
" " " " " " " " " "	339
" " " " " " " " " "	448
" " " " " " " " " "	532
" " " " " " " " " "	544
" " " " " " " " " "	568
" " " " " " " " " "	608
<i>Badu D. Rosetti</i> : Urare	354
<i>I. U. Soricu</i> : Luminătorul	73
" " " " " " " " " "	126
" " " " " " " " " "	297
" " " " " " " " " "	328
" " " " " " " " " "	362
" " " " " " " " " "	388
<i>Ion Tahis</i> : Visul reu	16
" " " " " " " " " "	87
" " " " " " " " " "	195
" " " " " " " " " "	296
" " " " " " " " " "	470
" " " " " " " " " "	511
<i>Eugen Vlădan</i> : Fragment	27
<i>Vojen</i> : Veneția	148

III a. Pentru copii.

<i>N. Radulescu-Niger</i> : Leneșul	486
" " " " " " " " " "	592

III b. Din popor.

<i>Teodor A. Boșdan</i> : Balade	104 115 151 163 223
" " " " " " " " " "	297 439 451 463 548
" " " " " " " " " "	595 612
<i>Petru Cipou</i> : Doine din Bihor	331
<i>Enea Pop-Bota</i> : Colinde	8 19
" " " " " " " " " "	68 139 342 402
<i>Emil V. Degan</i> : Ghicituri	55 79 104 139 151
" " " " " " " " " "	127 367 391 415
" " " " " " " " " "	499
" " " " " " " " " "	511
<i>Nicolau Firu</i> : Doine din Bihor	211 237 301 319
<i>E. Hodoș</i> : Toma D'Alemos	476
" " " " " " " " " "	578
<i>Avram Igna</i> : Colinde	559 571
<i>S. Fl. Marian</i> : Ionel, baladă	52
" " " " " " " " " "	91

S. Fl. Marian :	Maica Domnului și paingănul	541
Ioan Moldovan :	Doine din Maramures	536
Bozica :	Poezii populare de pe Mureș	43
V. Sala :	Doine și hore din Bihor	31 487
"	Tudorița	44
Alex. Țințariu :	Descântec popular	79 414
"	Credințe populare din Torontal	115 231
A. Vântul :	Frunza în poezia populară	138

(V. **Novele, schițe, piese, romanuri.**)

Carmen Sylva :	La aniversarea a șase-zecea	61
"	Convorbiri de masă	97
Tit Chitul :	Catastrofa Daciei	1
"	Ziua onomastică	337
Ion Ciocârlan :	Îndurare	121
"	Plutașul	183
Emil V. Degan :	La Săcărămb	378
"	Amăgire	397
"	Parfum de toamnă	565
"	O predică	579
Elena din Ardeal :	La bal	4
Laurenția Gribincea :	Cântarea cântărilor	553
Dr. M. Hârsu :	Dracul în ape	339
Constanța Hodoș :	Aur, dramă, fragment	133
E. Hodoș :	Câteva amintiri dela școalele din Brad	410
N. Iorga :	Altă Curtea-de-Arges	409
Emil Isac :	Întiul vers	217
"	Contesa Mathieu de Nouilles	394
Teodor Lazar :	Cel din urmă prinos	472
"	Severin	496
"	La moșu la culcare	529
"	Cel dintiul amor	568
"	Amintiri	603
Emilia Lungu-Puhalo :	Pomenind morții	327
Dr. Dimitrie Magdu :	Nimfa Mureșului	157
O. Maior :	Ștefan și Linișoara	295
"	Arolim vindecătorul	323
Lia Măgură :	Altă lume	326
Vasile E. Moldovan :	Mama	373
Petru Popa :	Feciorul Șofranichii	462
"	Împrăstie furtunile	498
"	Dela sate	544
"	La stână	555
"	Zi de Crăciun	602
N. Radulescu-Niger :	Noaptea pe mare	85
Șandorlin :	Amintiri	198
Dionisie Stoica :	În școală la tata	361
"	De dragul banilor	376
"	La școală 'n străini	436
"	La școală 'n oraș	471 483
"	Cine poartă vina	558
"	Lângă catafalc	590
"	În seara de Crăciun	611
M. Străjan :	Riul și florile	325
Alex. Țințariu :	Mizeriile vieții	172
"	Singur în lume	388
"	Soarte de om	518
"	Una și aceeași dorință	577
"	Iluzii vestejite	591
Niculescu Varone :	Elegia frunzelor	535
"	Crăiasa Mării	583
"	În noaptea de Moș-Crăciun	612

IV a. Traduse.

V. Aefanio :	Mort Lia Măgură	236
Leonid Andrejew :	Tăcere H. Petca-Pettescu	318
Albert Delpit :	Duelul comandantului	448
G. Ellis :	Doamna Polykrates	6
Konrad Gehler :	Inelul contesei	111
Maxim Gorkey :	Azilul de noapte E. Birson	298
Vilhelm Herbert :	Conferința de pace	162
Saint-Juire :	Candidatul morții Enea Pop-Bota	580
Marya Konoznicka :	Pe drum Petru Popa	427
Vincens Kostaklewici :	Literatura Victor Antonescu nevestei mele	113
K. Gy. :	Dorina Alex. Țințariu	507
Selma Lagerlöf :	Noaptea sfântă Lia Măgură	609
Piere Lotti :	Prea târziu	414
F. M. :	Sfârșitul carnavalului Alex. Țințariu	364
Henryk Sinkiewicz :	Trei femei	16
Ch. Moreau-Vanhier :	Minorel și victoria	174
Fără numele autorului :	Fii binecuvântată, legendă indiană	136
"	Visul, din franțuzește O. Maior	354
"	Baba Sălcuța	459
"	Said și Hassan	484

V. **Literatură, critică.**

Ioan Bianu :	Începuturile limbei literare	169
Dr. Iosif Blaga :	Mișcarea teatrală la noi în 1903	380
"	Despre gust	481
Al. Ciura :	Coșbuc în ungurește	229
Cronicar :	Cronică teatrală dela București	525 537
"		549
Petre Danilescu :	Romanul și curentul nou	185
Ludovic Dauș :	Țeranii asasini în literatura noastră	147
Dușu :	Cronică teatrală dela București	572
Dr. I. G. :	Artemie Anderco	596
Emil Isac :	Notițe literare	526 537 561 598
Dr. C. I. Istrati :	Andrei Bărseanu, Istoria școalelor române din Brașov	488
D. I. :	Dem. Popovici ca artist român	350
Spiru Haret :	Teatrul în România	56
D. C. Ollanesca :	Societatea română și literatura	145
P. P. :	Trei poeți macedo-români	124
P. Tra :	Epica română	237
X. Poezii de Maria Cunțan		614

VI. **Instrucțiune, istorie, igienă.**

Dr. Aug. Bunea :	Blaj	520
Dumitru Or. Copcea :	Tutunul și influința sa	92
Dr. Ștefan Erdélyi :	Despre cosmetice	220
Dr. I. Felix :	Igiena școlară, de dr. I. Beu	142
N. Iorga :	Lupta dela Dumbrava Roșie	313
Lys :	De ce femeile sunt mai frumoase	529
D. L. :	Însemnătatea buneii cuviințe	500
Dr. Dem. Magdu :	Obiceiuri sociale	523
N. Maneș :	Asupra vieții religioase	293
At. M. Marienescu :	Albanezii	196
"	Întru memoria lui G. Baritiu	212
Maria Mateescu :	Femeile ruse	150
Coriolan Nedelcu :	Coloarea părului	187
"	Despre creșterea părului	199
"	Despre căderea părului	210
Dionisie Olinescu :	Mormântul lui Ștefan-cel-Mare	315

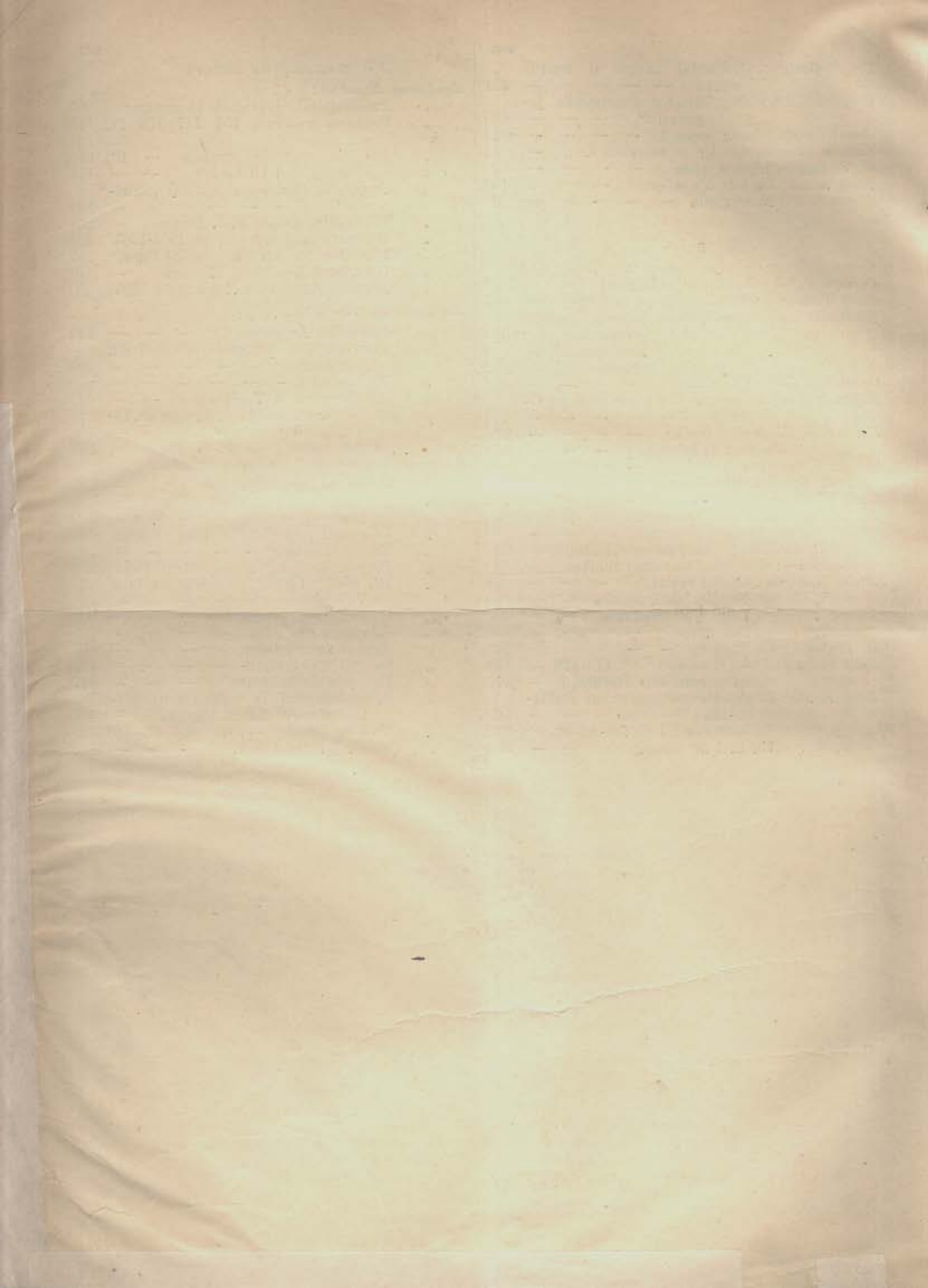
	pag.
<i>Dr. P. Oprea</i> : Gimnaziul nostru și teatrul român — — — —	421
<i>Grigorie Petrașcoiu</i> : Cultul și superstițiile japonezilor — — — —	486
<i>Aurel Scurtu</i> : Iarăș corsetul — — — —	124
<i>Lucian Skupiewski</i> : De ce se strică dinții — — — —	43
<i>G. S.</i> : Despre igiena vieții — — — —	103
<i>Fără nume</i> : Ce este hipnotismul — — — —	400
Neurastenia — — — —	582

IV. Salon.

<i>Carmen Sylva</i> : Gândiri și reflecțiuni — — — —	20
<i>Emil V. Degan</i> : Numai a ta în veci — — — —	45
<i>Constanța de Dunca-Schiau</i> : Despre Ionescu Gion — — — —	368
" Feminismul în România — — — —	584
<i>Constanța Hodoș</i> : O scrisoare — — — —	452
<i>Eugen d' Iza</i> : Concertul Popovici-Dima în Orăștie — — — —	176
<i>Emil Isac</i> : Voevodul Ștefan — — — —	344
Un poet vagabond — — — —	356
<i>Liliaș</i> : Fragmente — — — —	80
<i>Lys</i> : Se duc blondele — — — —	512
<i>Lucia</i> : Logodnicii — — — —	224
<i>Dr. Dimitrie Magdu</i> : O bucată de lectură greșită — — — —	462
<i>Vasile E. Moldovan</i> : La jubileul „Familiei” — — — —	224
<i>Oradea-mare</i> : Concertul tinerimei române — — — —	80
<i>Alex. Țințariu</i> : Geniul reului — — — —	32
Noapte bună, fericire — — — —	69
Regină și cersitoare — — — —	103
Zile grele — — — —	547
<i>A. Vlahuță</i> : La Borzești — — — —	345
<i>Iosif Vulcan</i> : Dela București 116 128 140 152	152
Unui prieten delat București — — — —	477
<i>Fără nume</i> : Al patrulea centenar al lui Ștefan-cel-Mare — — — —	320
" Serbătorirea lui Ștefan-cel-Mare — — — —	332
" Un inel de selamit — — — —	390

	pag.
VIII. Societăți de cultură.	
<i>Academia Română</i> :	
" Publicațiunile prezintate la concurs — — — —	56
" Sesiunea generală 106 117 129 142 155	164
" Discuția ortografiei române — — — —	124 148
" Conferența dlui Ollanescu — — — —	153
" Academia Română și jubileul „Familiei” — — — —	164
" Dl Sturdza despre dl I. Bianu — — — —	200
" Organizarea Academiei pe 1904-1905 — — — —	201
" Din discursul M. Sale regelui Carol — — — —	205
" Ortografia Academiei Române — — — —	349
" Premiile Academiei Române în 1905 — — — —	550
<i>Asociațiunea din Sibiu</i> :	
" Secțiunile Asociațiunii — — — —	334
" Convocarea și programa adunării din Timișoara — — — —	393
" Asociațiunea — — — —	440
" Asociațiunea la Timișoara — — — —	443
" Discursul președintelui delegat dr. Liviu Leményi — — — —	452
" Salutul teatrului de dr. G. Dobrin — — — —	453
<i>Societatea pentru fond de teatru român</i> :	
" Programa festivităților din Brad — — — —	356
" Convocarea și programa adunării din Brad — — — —	368
" Discursul președintelui Iosif Vulcan — — — —	385
" Thalia Română — — — —	392
" Programa specială a adunării din Brad — — — —	393
" Dr. Iosif Hodoș, panegiric de Iosif Vulcan — — — —	403
" Raportul comitetului — — — —	403
" Adunarea din Brad — — — —	405
" Salutul zarandanilor — — — —	416
" Salutul Asociațiunii — — — —	416
" Depeșele de felicitare — — — —	417
" Scrisoarea preș. I. Vulcan către protopresbiterul Vasile Damian — — — —	417
" Voci de presă — 418 428 429 440 442	442
" Membrii înscriși la Brad — — — —	412

Numărul 1

Oradea-mare 4/17 ianuarie 1904.

Anul XL.

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Catastrofa Daciei.

— Roman istoric. —
(Urmare.)

Cu toate că Agapit conjurase pe cei mântuiți de dânsul de a nu spune nimerui nici un cuvânt despre cele întâmplate, taina despre secretul căsuței sale se divulgase binișor. Cei mai mulți nu dădură creșediment acestei faime, se aflară înse destui și de aceia, cari se adresaū cu întrebări și oferte lui Agapit. Acesta îngrozit de responsabilitatea ce și-o luă asupra capului seū prin rețacerea secretului, într'o bună dimineață se presintă înaintea guvernatorului și-i spuse toate.

Guvernatorul la început zimbi cu necredință, când înse Agapit îl conduse în casa sa și-i arată calea cea secretă, se 'nveseli peste măsură. De mult doriă de a înșciință lumea romană despre starea strimtorată în care se află, fără de a găsi vre-un mijloc de a putea trimite din capitală solii ca să nu fie observați de Goți. Acum în sfârșit prin descoperirea lui Agapit, își ajunse ținta.

Interesele capitalei și ale imperiului pretindeă imperios, ca acest secret să nu se divulgeze. Pentru că dacă s'ar folosi prea mulți și în mod neprecaut de avantajile ce le dădea aceasta eșire secretă, inimicul ce ținea capitala asediată, foarte ușor ar putea

prinde veste de ea. Ca să evite aceasta posibilitate, guvernatorul încă în aceea zi se presentă cu o trupă de ostași la casa lui Agapit, și după ce scrută la aparință cu toată minuțiositatea locuința, reuși a liniști spiritele agitate prin declarațiunea sa categorică că faima despre o ieșire secretă din capitală, ce

s'ar află în casa lui Agapit nu e altceva decât o minciună simplă și ușoratică a unei căpățini descreerate.

Bituvantis, precum șcim, aușide despre acest secret dintr'un isvor mult mai sigur — din gura fiicei sale Lucila — decât să se fi lăsat sedus prin enunciația oficială a guvernatorului. Și când merse la guvernator spre a-i cere permisiunea de a-ș duce în deplinire planul ce-l concepute, vorbise despre acest secret cu toată convingerea, încât guvernatorul nici nuse încercase a-l abate de la credința sa în esistența ieșirei secrete. Unui om fruntaș ca Bituvantis, vrând nevrând fu nevoit a-i acordă permisiunea de a se folosi de acest secret.

Agapit încuia ușa odăii pe din lontru și cu lampa în mână conduse pe oaspeții seū într'o cameră mică laterală.

Pe păretele opus intrării se vedea în zarea slabă, gălbinișoasă a lampei o cruce mare cu trupul sângerând din cincii rane ale Mântuitorului.

Agapit ingenunchiă înaintea crucifixului, și buzele șale atinseră cu smerenie picioarele străpunse

Regele Carol I

de cuie ale Mântuitorului lumii. Din ochii incremeniți în chinurile celei mai oribile dureri ai crucifixului cădea în bogate valuri ale privirei îndușoșate un riu de mângăiere atât de dulce și îmbărbătătoare, atât de promițtoare și ocrotitoare, încât spectatorilor păgâni le trecu prin suflet un fior de evlavioasă emoțiune.

Involuntar, cedând numai imboldului sufletesc, își aplecară capetele în semn de reverință înaintea crucifixului.

Agapit se sculă din genunchi și apăsă unul din cuele ce transfigeau picioarele Mântuitorului.

Un sgomot lin, abia auzibil, urmă și crucifixul dispărură, lăsând în locul lui o crepătură deschisă ca o ușă mică, prin care abia încăpea un om cu spațele încovoiate.

Pe când Bituvantis și soții sei își rădicară capetele aplecate, Agapit eră în crepătura deschisă, și-i chemă zicând :

— Veniți pe rând câte unul !

Bituvantis fu cel dintâi care urmă chemării.

Abia făcuse câțiva pași în jos pe treptele ce duceau printr'un fel de foisor subteran strimt, când de urechile lui se bătură glasuri omenesci.

— Este cineva în jos? — întrebă el mirat.

— Se înțelege că sunt — răspuse Agapit oprindu-se și privind înapoi peste umerii lui Bituvantis. — Dar să vedem intrat-au toți în foisor ?

Își rădică lampa și la lumina ei numără până la șese. După aceea din nou se auzi sunetul lin cu care li se deschise intrarea în acest foisor și apertura înapoia lor se închise.

Mai coborîră câteva trepte și ajunseră într-o cameră subterană destul de spațioasă. La lumina unui candelabru mare, în giurul unei mese lungi, ședeau mai mulți legionari cufundați cu totul în jocul cu cub. Guvernatorul, după ce aflase de acest loc secret, se îngrijă supraveghiat în continuu de ostași și încă în aceea zi trimise în casa lui Agapit doisprezece legionari, cari de atunci nici nu mai eșiseră din acest loc. Guvernatorul dispuse să ducă la Agapit cele trebuincioase pentru susținerea ostașilor pe cari apoi proprietarul casei le cără noaptea în camera subterană.

Un centurion incredințat cu comanda peste ostașii din acest loc ascuns, sări de lângă masă și întrebă pe Agapit :

— Iară vii cu streini? Și încă cu atâția?... Trebuie să-ți spun în sfârșit, că de acum înainte nu voiți permite nimărui să iasă din capitală, afară de casu! când mi se va prezenta poruncă lămurită din partea guvernatorului.

— Aici e porunca guvernatorului! — pași înaintea centurionului Bituvantis.

Centurionul luă din mâna lui Bituvantis pergamentul și-l parcursă repede.

— Afacerea e în ordine — răspuse acesta mulțumit. — Șese eși aveți permisiunea de a ieși pe acest loc din capitală.

— Cetește mai departe! — stăruî Bituvantis.

Acesta reluând pergamentul merse cu el lângă candelabru.

— Bine! — zise peste timp scurt. — Ve așteptăm! La rentoarcerea voastră să ne dați losinca ce o vom statori și noi ve vom lăsa să intrați iarăș. Alegeți deci o losincă!

— Sol invictus Mithra! — zise Bituvantis.

— Bine dar! Sol invictus Mithra.

Agapit lăsând pe oaspeții sei în grija centurionului, ca cel ce ș-a împlinit datoria, începă a urcă treptele foisorului, mulțumit cu toate.

Bituvantis ardând de nerăbdare de a-ș vedea cât de îngrabă scopul ajuns, zise cu zor centurionului :

— Acum arată-ne ieșirea! Și ne dă îndrumările trebuincioase.

Centurionul conduse pe Bituvantis la o gaură lăsată în perețele camerei subterane și-l invită :

— Întră pe aici! Trebuie să mergeți în rând, unul după altul. Ieșiți la larg, aveți grijă și nu faceți toiș, căci foarte ușor v'ar putea observa Goții. Nisuiți-ve să ve isprăviți lucrurile cât se poate de îngrabă, să puteți întoarce încă înainte de revărsatul zorilor. De cumva v'ați întârziat, fiți precauți, ascundeți-ve în pădure și așteptați până 'n noaptea viitoare.

Bituvantis intra în gaură, invitând pe tovarășii sei să-l urmeze.

— Încă un sfat! — srtigă de-odată centurionul. — Văd că duceți torțe cu voi. Eu n'am nici un drept de a ve întreba spre ce scop aveți de cuget a le folosi. Ve sfătuesc inse pretineșce să nu le aprindeți până ce v'ați depărtat de tot de capitală. Zarea torțelor aprinse străbate la depărtări mari noaptea.

În coridorul subteran în care intraseră eră întunerec nepetrans. Bituvantis și soții sei înaintău greoiu, pipăind cu mâile cărămișile reci cu cari eră clădit acest coridor strimt, Bituvantis numai când privia îndărăt, ca si când ar fi voit să se convingă că soții urmează-i, vedea o pată de lumină, dar și aceasta dispărură peste puțin, cotindu-li-se calea în stânga.

Lui Bituvantis îi eră ca și când s'ar află într'un mormânt. De nicăiri nu străbătea nici o rază în ochii lui înholbați, și în tăcerea de mormânt el și tovarășii sei își opriră resuflarea de groază. Și totuș și în acest loc sufletul se ardea de dor de a aduce serviciu patriei amenințate cu perire, și cugețele sale binecuvântău memoria tarabostosului Mucapor, care l-a pus în poziția de a salvă Dacia.

Mai merșeră câțiva pași, când Bituvantis simți că cineva îl prinde de haină.

— Cine e după mine? — întrebă el pipăind mâna ce-i ținea haina.

— Eu — răspuse un glas înfundat.

— Filetus ?

— Da. Am voit să te fac atent la murmurul ce începe a se auzi.

Și în adevăr, pe tot pașul ce-l făceau, un murmur înfundat străbătea adâncimea în vibrațiuni tot mai puternice, tot mai clocotitoare, până ce pe urmă se asemănă cu vuetul gemetor ce-l dau pădurile seculare când se bate de ele viscolul.

— Sântem sub albia riului Sargetia — esplică Filetus. — Sunetul ce străbate la noi e murmurul valurilor de apă cari curg repede asupra capetelor noastre. Am trecut deja pe sub mureș cetății. Acest coridor e săpat în adâncime considerabilă, de oarece trece pe sub fundamentul zidurilor cari încungiră capitala.

— Me mir de istețimea și paciența creștinilor, cari au șciut să-și facă cale de scăpare pe sub pământ — zise Bituvantis. — Eu eram până acum de credința că acești oameni naivi sânt, cu puțină es-

ceptiune, niște ființe descreerate, incapabile de lucruri serioase.

Plecară apoi iarăș înainte și sunetul murmuritor în urma lor slăbiă neconținut, până când se perdă cu deseversire.

După o orbecare destul de lungă prin întunecarea de moment și aer imbibat de miros de mușcăi, de obrazii înferbinați ai lui Bituvantis se atinse o adiere rece de aer proaspăt. Ochii lui zăriră o dungă de ceață straveșie și peste câteva clipe se trezi ieșit la larg sub cerul liber.

Eră o noapte cu aer acoperit de nori groși, dar ochilor se i se pără luminoasă în raport cu întunericul din care ieșise.

Unul după altul și soții se isvoriră din pământ.

— Să încercăm a ne orientă unde ne aflăm — zise acum Filetus purtându-și scrutător privirea în toate direcțiunile.

— Sântem într'o ripă afundă — esplică unul dintre oamenii lui Bituvantis, dând cu ciocanul în pârteții sgraburoși de peatră, cari împrejuiau solul sădit cu tufe dese pe care se afla.

— Aprindeți o torță! — ordonă Bituvantis.

— Nică decât! — se opuse Filetus. — Sântem încă în apropierea capitalei și prin aprindere de torțe am deșteptă atențiunea inamicului. Să încercăm a ne orientă prin întunecarea.

Filetus începă a pași înainte după chipzuintă, alegând locurile mai ușoare de urcat, cugetând că în sfârșit totuș are să se pomenească undeva.

După un timp oare-care ripa prăpastioasă prin care se trudise până atunci, se continuă într'o pantă puțin înclinată. Străbătă prin tufișe câteva sute de pași chemând după sine pe tovarășii și ajunse la loc neted.

În depărtare destul de considerabilă, la lumina roșietică a niște focuri colosali, pută distinge hotărît conturile negre ale zidurilor Sarmiseghetusei.

Numai acum pută înțelege pe deplin valoarea sfatului centurionului de a nu aprinde torțe, când vedă la zarea focurilor de pază sentinelele Goșilor stând în arme.

Câteva momente scrută împregiurimea, apoi zise tovarășilor se:

— Veniți dăpă mine. Trebuie să trecem colina aceasta ce se rădică înaintea noastră și peste o jumătate de oră vom fi la țintă.

Bituvantis se acăță de brațul lui Filetus, și-i șopti!

— Condu-ne! Aveți grije oameni și nu faceți șgomot.

Cu pași precauți urcară colina și în vârful ei se opriră ca să se orienteze mai bine.

Din tabera Goșilor în acest moment se rădică versuri ascuțite de trompete.

Teama că Goșii le-au observat escursiunea nocturnă, le încremenă fețele schimonosite. Dar după ce vedură că în tabera Goșilor abia câteva persoane se mișcă, Filetus îi liniști pe deplin zicându-le:

— Inimicul își schimbă sentinelele. Dacă n'ar trebui să ne păzim, aș avea voie să privesc de aici până 'n zi tabera inamicului.

— Cu cât mai în grabă vom isprăvi, cu atât mai bine va fi pentru noi — adaugă Bituvantis. — Aș vrea că încă în aceasta noapte să ne rentoarcem cu isprava gata, căci nimeni nu poate șci ce aduce cu sine ziua de mâne. Athaulf poate să îndemne

mâne ostașii se la asalt. Dacă vom isbuti cu planul nostru, vom împedecă acest desastru.

Scoborind pe colină, Filetus puse lui Bituvantis întrebarea următoare în limba grecească, ca să nu o înțeleagă tovarășii lor:

— Ai încredere deplină în oamenii tei?

— De ce aceasta întrebare? — se miră Bituvantis.

— Te fac atent să cugeți la aceea că lucirea aurului orbeșce ochii și deșteaptă în sufletele cele lăcomose cugete negre. Gânditu-te-ai la aceea, când ai ales pe acești oameni, că ei vor fi patru, iar noi numai doi. Patru oameni înarmați cu ciocane și pârghii de fer totdeauna sânt mai tari decât doi nearmați. Ce vom face, dacă lacomia de aur îi va îndemna să ne atace ca să poată reținea tesaurul spre folosința lor?

— La aceasta nici nu voesc a gândi — protestă Bituvantis. — Îmi cunosc oamenii încă din Apulum; toți sânt aderenți zeloși ai neînvinșului Mithra și chiar eu i-am recomandat măritului „pater patratuș” să fie admiși la serbările nocturne ale misterior. Doi dintre ei au și ajuns deja gradul de „leu” iar ceialalți doi sânt „corbi”. Toți patru au fost membrii ai collegiului centonarior* din Apulum, al cărui patron am fost eu. Mi-e cunoscută onestitatea lor; putem avea încredere deplină în ei!

Neconturbați de nimeni ajunseră la marginea pădurii; și Filetus, când se vedă între copacii codrului, sub scutul ramurilor adieți, în murmur șoptitor de boarea recoroasă a nopții, nu mai purtă nici o teamă de Goșii, și schimbându-și șoptul de până atunci cu glas înalt zise:

— De acum înainte primejdia de a fi surprinși e la spatele noastre. Nu mai e nici o trebuință să vorbim în șopte.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

N e v i n o v ă ț i e .

*În pașiștea cea mare
Cu fiori împodobită
Cunosc eu o cărare
Prin iarba necosită.*

*Câte-un copil măi șcie
Poteca spre pădure,
Când în tovarășie
Merg la cules de mure.*

*Pe urmă lor iubite
Să mergem împreună
Pe cât fără' de ispits
Să ne 'mpletim cunună.*

*Și vom găsi neșcire
În nevinovăție,
Un raiu de fericire,
Ca și 'n copilărie.*

Maria Baiulescu.

* Collegium centonariorum = societatea fabricanților de țoale și pănuri dure de lână.

S e r i s o a r e.

*Me duc acolo unde mări curate
Din inimă calde laزمی curg de sânge.
Cu mine-acolo toată firea plânge,
In peptul teü simt inima cum bate.*

*Nu te-am iubit, iubite, ca pe-un om ;
Dar ce-am putut în lume să-ți fiu tie :
Ce-i o stea pală pentru astronom
Său ce-î la păsărar o ciocărlie.*

*Tu idealul ți-ai pierdut și visul ;
O nu te plânge! Și eu le-am pierdut.
Azi nu me turbură de loc surisul
Cel de martir ce știe ce-a făcut.*

*Azi rîd și plîng și eu cu cei din casă,
Me sbucium pentru ori ce și me sbat
Și numai seara singură remasă
Presimt durere 'n peptul sbuciumat.*

*Și me căesc, cum m'am căit odată,
Atuncea-când alătura ne-am stat.
Că ochii mei spre tine-am ridicat
Îmi pare iarăș crimă neiertată.*

Liliac.

L a b a l.

Unicul copil al unor oameni bogați și inteligenți, Victoria primise o creștere și o instrucție foarte aleasă. De mică tradase o deșteptăciune vie și nu înșelase speranțele ce-ș legară de ea. Copil alintat și iubit de toți, ea se dezvoltase ca o floare rară, de un soi nobil, cultivată cu multă îngrijire. Părinții o iubiau, căci ea îi represintă pe amândoi într'un singur exemplar ; ereditase inteligența profundă a tatălui seü și inima atât de gingașe și simțitoare a mamei sale. După cap eră bărbat, ce judecă serios și adânc și după inimă femeie cu inimă candidă ce se topește sub flacăra unui sentiment și se înmoaie sub puterea impresiei.

Reîntoarcerea ei din pension fu un eveniment pentru orașelul și giurul lor. Toți se minunau de aparința ei distinsă. Viorica eră o frumseță dulce, ce însenină privirea ce se alipia de ea. Gurița zimbitoare tradă bunătatea și nevinovăția inimii, iar ochii ei negrii : foc și putere de viață și de minte, ce încontinuu lucrează. În față îi înfloriau trandafiri și din guriță îi străluciau mărgăritare, adaugend statura elegantă și binefăcută o vedem pe Viorica întregă, o frumseță deseversită.

Verul ei Ionel se zăpăcise de drag când o vădă.

— Viorică, tu ești cea mai frumoasă femeie din lume, îi zicea și Viorica suridea cu plăcere și mamă-sa eră fericită privindu-i unul lângă celalalt, dar tatăl seü remănea grav și serios.

— Cum, zise în secret nevestii sale, tu nu veđi că Ionel nu-i pentru ea ? El, ce-i drept, e băiat frumos și are avere mare, dar Viorica merită altă parte, nu se poate mulțami cu atăta. Bărbatul ei trebuie să fie un om de frunte, cu poziție socială în-

semnată. Ea nu poate remănea ascunsă, ci trebuie ridicată la locul ei, în frunte.

Viorica eră fata tatei. Amândoi se înțelegeau mai bine. Aveau aceleași idei, aceleași principii și tatăl seü îi completă ceea ce ea încă nu esperiase. Ceasuri întregi se plimbau împreună și discutau cu mult foc.

Viorica ar fi murit o zi fără tatăl seü. Societatea damelor de la ei n'o mulțamia. Le stimă ca economie și mame bune, dar instrucția ei fusese aproape bărbătească și îi venia greu, când vedea că ele așa de puțin știu.

De atătea ori regretase tatăl, că Viorica cu mintea ei genială nu fusese băiat. De câtă învățatură ar fi fost ea capabilă ! Când o vedea înse mângându-l cu dragoste și surprindându-și părinții cu atătea probe de iubire și atenție delicată, își zicea mulțumit :

— Viorica e la locul ei !

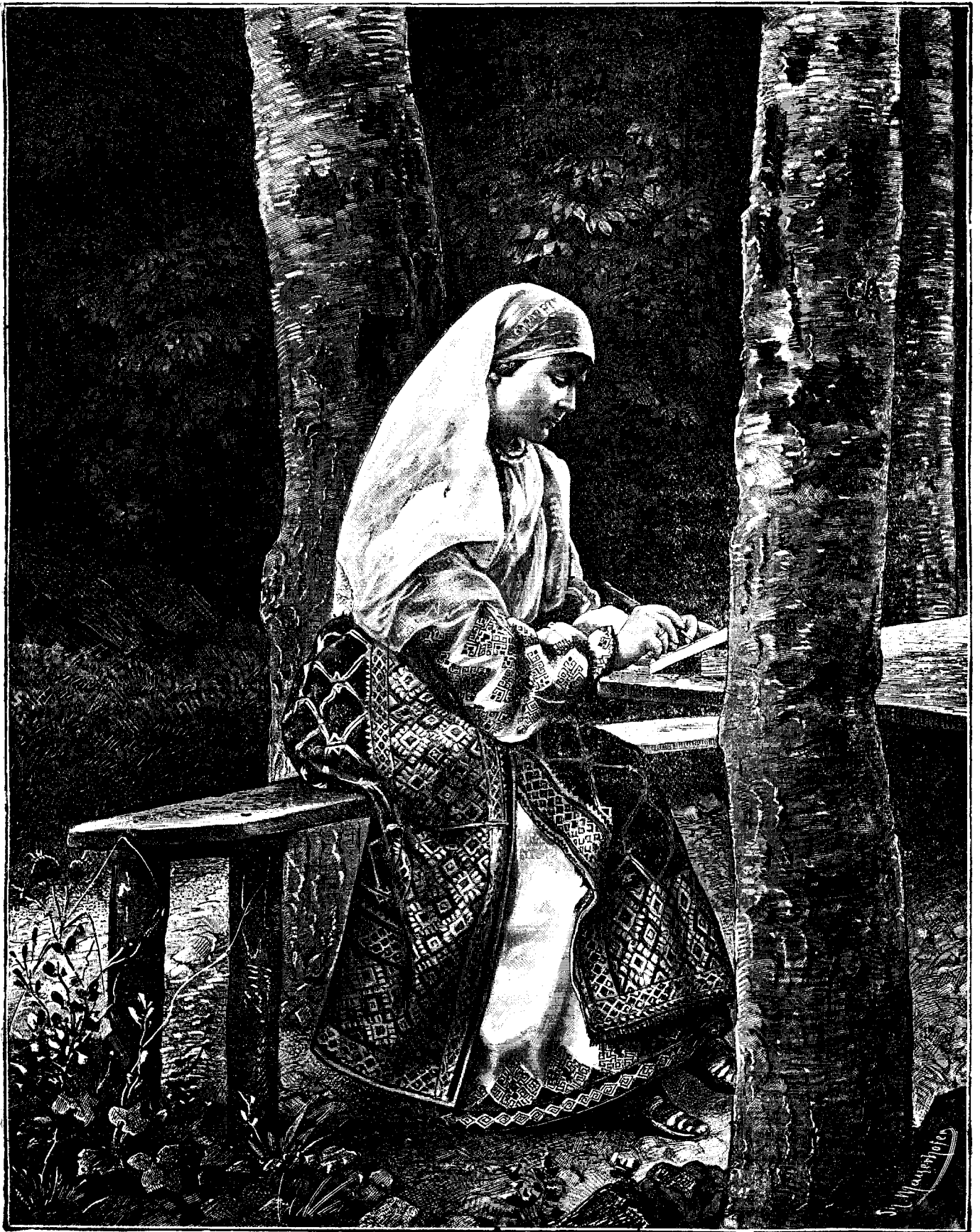
Toți tinerii din giur se grăbiră a le face visita admirând aceasta fetița frumoasă și înțeleaptă. Toți o priviră ca superioară lor, numai tinerul prefect al județului se simți demn de dēnsa. De la prima privire Victoria îi plăcū mult, îi apărū ca o zeiță din basme și îl fermecă. Și de aici încolo Leo eră oaspele lor aproape de toată ziua. Victoria la început îl privi ca pe un dibaci tovarăș de conversație, dar încetul cu încetul se îndrăgosti în el cu iubire fierbinte. Leo eră frumos și elegant și umblat în lume și pentru el fu lucru foarte ușor a învėrti capul unei fetițe de 17 ani. La câte-un cuvēnt al lui rostit discret, Viorica își zidia o lume de visuri dulci. O privire gingașe a ochilor seü albaștri, ea o purtă nopti întregi în suflet ; o stringere de mână călduroasă i se părū cel mai mare deliciu de pe pământ. Iubirea Vioriciei eră primul amor nemărginit ca vecinicia și încredētor cu totul tot. Leo eră idealul ei curat ca crinul, căruia ea își inchinase în taină toată viața cu devotament și cu credința anilor tineri. Cât eră de fericită de când îi apăruse el și cât îi robise întreg sufletul amorul lui !

Toți erau încantați de Leo. Deja se știea în întreg giurul de amorul lor și toți aveau cuvinte de aprobare și de admirare pentru ei. Numai inima lui Ionel plângea. El știea un singur lucru, că amorul seü pentru Viorica e mai puternic decât a ori cui din lumea aceasta și alteceva nu volă să știe nimic.

Viorica se gătia de primul bal. Doria să fie frumoasă, dar nu ca să fie regina balului, la aceasta nu se gândia, căci desprețuia cochetăria, ci numai pentru ca să placă lui Leo. Iși alese o rochie simplă, albă, gătita cu viorele.

Dar cât de mare nu-i fu mirarea, când intrând în bal, descoperi în damele lor, pe cari ea așa de puțin le-a considerat, tot atătea rivale, din ochii căroro strălucia ură. Așa dar balul este câmpul de luptă al femeilor ? ! Bunele ei profesoare nu i-au dat instrucții în aceasta. Ele i-au vorbit totdeauna de cultura inimii și a minții prin cari să-și poată implini datorile față de cei ce o iubesc. Ea visă de un cămin liniștit, plin de iubire, unde nu se cultivă, decât tot ce-i frumos, mare și sublim și de un bărbat, care după munca sa intelectuală nu cunoșcea decât o singură bucurie : soția.

Și cât de mare nu-i fu spaîma, când îl vedă pe Leo dansând și privind cu desfrău pe o damă de poziție socială mediocră și de o conduită, ce nu

Carmen Sylva.

i se putea zice ireproșabilă, ce jucă în bal un rol însemnat prin gătelile ei de bal. Inima i se strînse de durere. Acum îl vedu pe Leo în adevărata sa lumină. Micul ei cap înțelese în câteva minute mai mult decât studiase ea din cărți ani de zile. Din cărți cetise numai lucruri bune și frumoase, nu tot așa înse din cartea vieții. Vélul cel diafan de visuri cădu, și cât eră de dură realitatea ce i se arată!

Viorica dansă încontinuu, dansă nebuneșce pentru ca să-și ascundă adevăratele impresii, pentru ca să-și alunge disperarea, căreia cădu pradă.

Abia mamă-sa o domoli.

— Lumea e uitită de pasiunea ta pentru dans.

Eū însa-mi sūnt surprinsă.

Ce bine că tatăl ei, după obiceiul local, nu eră în sala de dans. Ar fi înțeles poate totul! L-a cruțat cel puțin pe el de marea sa desiluzie.

Leo se purtase față de ea foarte cavaleresce, dar manierele lui ori cât de fine erău, nu puteau acoperi golul inimii lui. Cucoanele încă o râniră prin purtarea lor.

Viorica își analiză sentimentele. Nu eră gelosie, ci eră moartea ce-i intrase în inimă, moartea amorului.

Afară eră un ger de ianuarie. Răceala pētrunse în întreg corpul ei plāpând, obosit de durerea sufletului și de dansul cel nebun.

Dimineața Viorica eră cuprinsă de friguri violente. Căldură îi eră mare. Respirarea abnormală. Junghiuri de ambele părți a coastelor. Doctorul constatase pneumonie de ambele părți.

Ionel alergase înspălmântat la patul ei.

Abia acum înțelese Viorica amorul lui, cât eră el de superior amorului lui Leo. Ce comedie jucase acesta cu ea și ea cât de mult a fost orbită.

O de s'ar însănătoșă pentru iubirea lui Ionel ca să-i resplătească sfânta și curata sa iubire!

— Iartă-me, Ionel, că numai acum te înțeleg.

— Scumpa mea! Și îi sărută fruntea și buzele.

Viorica asemenea respuse cu sărutări iubitoare.

O iubire la pragul mormântului.

Dar starea ei se agravă mereu. Părinții și Ionel erău nedespărțiți de căpētēiul ei pândindu-i tremurând ori ce mișcare și vedēnd cu inima cernită de durere sleirea puterilor și apropierea sfērsitului.

— Adio iubirii mei... și moartea cea invidioasă nu-i lāsă să guste din fericirea cea adevărată, ci adormi fecioară pe veci.

Leo plecase în concediu ca să uite, iar Ionel remase ca să o jelească viața întregă.

Elena din Ardeal

Gugetări.

Totul, afară de religie și virtute, se sacrifică patriei

*

Femeile cari vor să se mărite, își ascund versta; bărbații cari vor să se insoare, își tănuesc... datoriile.

*

Lacrămile cari curg sūnt dureroase, dar și mai dureroase sūnt acelea cari nu curg.

*

Frate ești numai când ai aceleași gânduri, iar nu când te-ai născut din acelaș tată și aceeaș mamă.

Spune-mi...

Spune-mi flutur de pe plăuri
Și tu pasere din crâng,
Că în trista mea viață
Oare mult mai am să plâng?...

Spune-mi, codrule mărețe
Și tu limpede izvor,
Că în lume oare n'are
Vr'un sfērșit și al meu dor?...

Spune-mi freamăt de pădure,
Spune mi codrule 'nvechit,
Că eū singurel ca cucul
Mult mai am de pribegit?...

Căci de când am vedut lumea
Pribegesc cuprins de dor;
Iară lacrime din ochi-mi
Tot imi curg și simt că mor.

Caransebeș 1903.

I. Dan.

Doamna Polykrates.

— Noveletă de G. Ellis. —

ERă o dimineață de primăvară foarte frumoasă. Profesorul Holm ședea în odăița sa și dejună cafea cetind dintr'un ziar; le gustă pe ambele cu atâtă plăcere și cu atâtă liniște. El eră bătrân și după ce-și măritase fata cea mai mare, se retrăsese într'o locuință frumoasă în Stockholm.

Astăzi inse i-a fost conturbată liniștea de dimineață prin un elopoțit puternic la ușa odăii. Profesorul își increți fruntea, — nu-i plăcea să fie conturbat, pe când auđi o voce bine cunoscută:

„Acasă-i tata?”

„Ema — asta-i Ema! — strigă profesorul înspăimântat. Dar ea-i eră acum în grumaz și strigă cu fața veselă: „Te-am spăriat, tătucule? Iartă-mi surprinderea; eū remân acum la tine!”

„Tu remâi...?”

„Da, și încă pe timp lung!”

„Și Paul, unde-i Paul?”

„De unde vin eū, în Meran, în Tirolul sudic.

„S'a invoit ca tu să vii aci?”

„Nici nu l-am întreat, tătucule.

„Ce însemnează aceasta, Ema? Doară v'ați certat?”

„Din potrivă! Dar eū voiū să dau divorț.

„Nu glumi, copilă, cu astfel de lucruri serioase!”

„Serios... adeva...”

„Imi vei spune totul, fără rezervă, ce s'a întâmplat?”

„Ce s'a întâmplat? Sūntem prea fericiți!”

„Prea fericiți?”

„Da; din primul moment, când am vedut mai întēiū pe bărbatul meu, până azi, încă n'a fost nici un nor pe cerul nostru, dar eū sūnt superstițioasă. Eū me tem de invidia Zeilor și de aceea trebuie să aduc o jertfă.

„Zeii cei bătrâni sūnt morți deja.

„Da. Dar invidia a ramas. Și pentru de a o ocoli, me despart de Paul.

„Aceasta-i prea mult!

„Ba nu, că ești sânt forțată la asta. Presimt că plutește o nefericire peste noi.

„Nici o profetire!

„Ascultă-me! Eu am scris lui Paul și i-am zis că am față de el o antipatie nespūsă din care cauză a trebuit să-l părăsesc. Acum voi vedea cum va puceede el.

„Periculos experiment, de care ești te-aș desfătuî să-l părăsești.

„Mult m'am cugetat ești la aceasta. Acum imi tin propusul. Paul a călătorit ești la un congres medical în Insbruck și ești azi sânt aci. Epistola am pus-o pe masa lui de scris. De-mi crede Paul, — dacă adeca ține el posibil, ca ești să merg de la el pe asta cale, atunci iubirea lui n'a fost curată, și divorțul trebuie să se întempele. Dar pân acolo nu va ajunge, de aceea n'am nici o frică...”

Primele zile a șederei sale în Copenhaga trecură curend. Ea așteptă liniștită și sigură respunsul lui Paul, în care el să o conjure să vină înderēt, că fără ea nu poate trăi ș. c. l.

Dar scrisoarea lui Paul nu mai sosi.

Acum dispăruse liniștea și pacea profesorului. Se schimbară gândurile și launele Emei. Aci eră o jertfă a desperării nebune, aci se invinovăția pe sine și pe Paul. Continuă eră nervoasă, suferindă și nenorocită. După ce trecură pe asta cale trei săptămâni, nu mai șciea bētrânul alt sfat, decât să meargă la Meran și să se înteleagă cu Paul gură cu gură, de oare ce ginerele poate nu voiă să scrie. Ema consimți; ea nu mai putea suportă aceasta situație teribilă.

Ajuns în Meran, se duse Holm de-a dreptul la locuința ginerelei sești. Dar aci-l așteptă o surprindere dureroasă. Dr. Holst eră absent de trei săptămâni, scrisoarea Emei zăcea pe masa lui de scris nedesfăcută, chiar așa și o telegramă adresată doamnei dr. Holst. Profesorul o desfăcū cu grăbire, eră înșciințarea unui medic al spitalului din Insbruck, cumcă dr. Holst ar fi greū bolnav, și muerea lui să vină numai decăt.

De abia șciū Holm ce-i de făcut. După câtăva cugetare se decise să telegrafeze flicei sale: „Fii fără grije. Vino la Meran.” El însuș merse cu trenul cel dintēiū la Insbruck. Ajuns la spital, primi respuns la întrebările lui îngrijitoare, că de sigur dl Holst este încă în viață, dar s'a luptat cu pericol mare. „Noi chiar avusem unele casuri de tiphus original, și el s'a întreținut în acel apartament mai multe oare, spre a studiă forma boalei, care e de tot nouă. Trebuie că s'a inficiat, de oare ce dr. Holst s'a bolnăvit repentin între simptoane periculoase. A zăzut fără conșciință trei săptămâni. Unul din colegii nostri a șciut că Holst e căsătorit, și noi telegrafărăm la doamna lui, de la care inse nu primirăm nici un respuns.

„Ce nenorocită complicare a impregiurărilor, — murmură profesorul.

„E întrebare încă de scapă ori ba, de oare ce puterile i-au secat. Dacă nu obvine repede o schimbare spre mai bine, atunci trebuie să ne pierdem ori ce sperare.

Profesorul deveni confus. Mai întēiū de toate trebuia să prepare pe Ema la ori ce eventualități, chiar și la cele mai triste. Se decise deci să-i iasă înainte până la o stațiune, ce-i în calea spre Meran.

Căt de teribil s'a schimbat soartea ei în aceste câteva săptămâni! Când vedū pe ficea sa coborindu-se la stațiune, de abia se mai putea reținea. Căt de abătută devenise ea! Ce față plină și roșie avea mititica până ntr'aceea și cât e acum de seacă și palidă! Și totuș, ce lucire în ochii ei, ce amicitate în privirea ei! La prima privire observă tatăl, ce înriuire bună a făcut telegrama asupra ei. El merse repede spre ea.

„Bagajul teū? — întrebă el.

„Vine direct! — respuse ea.

El chemă un hamal, iar feteiaei îi zise: „Vino repede! — Și ea-l urmă plină de mirare. Apoi el continuă:

„Peste 20 de minute plecăm!

„Ba nu, peste zece minute. Trenul spre Meran...

„Da, dar noi călătorim spre Insbruck!

„Spre Insbruck?

„Paul e bolnav!

„Doară nu periculos?

„Să sperăm așa.

„Spune-mi totul! — șopti ea.

El îi șpuse totul, nu îi tănui nimic, nici îngrijirea lui, nici dubietatea medicului. Pe când vorbiă el, il podidiră lacrămile.

„Tată! — zise ea incet, — nu te teme, Paul nu moare. Eu șciū că el iară va fi sănētos.”

Astfel fata, pe care o spăriă eruperea durerii tătă ne-seū, trebuia acum ea să-l mângăe și să-l întărească n fire. Ea conduse în cupeū pe bētrânul, se îngrijii de bilete și de bagaj și apărea atât de liniștită și de tare, cât tatăl își priviă mirat copila, și nu o întelegea de loc. Dar acum și el avū firma credință, că Paul s'a nsănētoșă.

În spital le veni intru întimpinare medicul voios.

„Scăpat! — zise el.

Ema se clătina. Acum eră cât p'aci să-și piardă puterea. „Unde-i el? — întrebă ea îngrijată. — Trebuie să aștepti un moment, stimată doamnă. Pacientul numai mai nainte a revenit în simțiri și încă nu e în chiar cu situațiunea sa. Trebuie să-i crutăm ori ce iritare. Când s'a trezit din friguri, cea dintēie întrebare i-a fost: „Unde-i Ema? — Și grijitoarea, ce eră lângă el, stimabilă, i-a respuns: „Acum doarme, dar va veni numai decăt; ești numai cât o suplinese!”

Când zări Ema pe sora de caritate, care grijise de bărbatul ei cu atâtă fidelitate, cât timp ea fu absentă, de abia-și putū stăpâni emoțiunea. Îi eră mulțămitoare din adâncul inimei și atât de bucuros i-ar fi spus, dar nu eră în stare să privească la sora de caritate, se temea de privirea ei cea scrutătoare și astfel nu-ș putū spune în acest moment sentimentul rușinei ardētoare și a pocăinței. Căt de mică și miseră se vedea ea pe sine acum cu jertfa ei proprie, în comparație cu femeia aceasta, care cunoșcea numai bunētatea și desinteresarea.

Atunci sora Ana începū: „A trecut mult, până să vii, doamnă Holst; ai fost bolnavă?

Ema nu eră în stare să respundă. Se ivi o paușă lungă. În fine Ema se reculese și respuse: „Soră, șcie bărbatul meū, că ești nu fuseiū la el?

„Ba nu, — respuse aceasta, — că n'a fost conșciū de sine.

„Să nu-i spuī, — o rugă Ema cu mânilor încruciate. Ea nu se cugetă, că prin aceasta se tradează. — O să-i lămuresc ești toate, după ce odată va fi iar destul de tare.

Sora aprobă: „Aceasta nu mi-a trecut nici când prin minte; ce am eu de acolo?”

Apoi se ridică. „Vreau să ved, dacă domnul tot doarme? — zise ea și deschise ușa încet. — El tot doarme, — șopti ea. „Ședî pe patul lui, și când s'a deșteptă, dă-i o lingură din medicina asta. Cu aceste vorbe se depărtă încet sora de caritate.

Ema remase singură la bărbatul ei. Ea-și apăsă tare ambele mâni pe inimă, căci aceea sbocotia de gândia că să sară din piept. Doamne Dumnezeule, acesta eră Paul! Omul acest sec, palid, cu barba lungă și negrijită, cu părul cărunț, cu mâinile sêci și cu ochii adânc băgați în orbite! Ah, Doamne, ce a trebuit să sufere el, dacă boala a lăsat urme atât de îngrozitoare!? Și într'acele ea, în tot decursul boalei lui, îl bănuise numai de infidelitate; ea și l-a acusat în inima ei și și-a zis că iubirea lui nu e sinceră. Prea curând l-a fost judecat. Un torent de remușcări îi încordă pieptul; totuș, ea trebuî să șadă liniștită și să nu se mișce! Cât de bucuos l-ar fi luat în brațe, l-ar fi sărutat și i-ar fi mărturisit totul și atâta l-ar fi rugat, până să o ierte. Acum își deschise el ochii. Consternarea ei nu și-o arată prin nici un semn. Cu mână sigură umplu lingura de medicină și i-o duse la gură. El nu zise nimic, se întoarse numai nițel într'o parte și dormi mai departe.

Însănătoșarea progresă încet. Ema luă asupra sa cu mare tact și cu multă pricepere îngrijirea lui, astfel că sora de caritate se retrase. „Eu trebuie să merg la oamenii cari au trebuință de mine, — declară ea la insistința Emei de a mai rămânea câteva zile. „Dta nu vei neglijă nimic, doamnă Holst! — Cât de bucuos îi promise Ema aceasta, și cu câtă resignațiune grijiă ea de bărbatul ei.

Profesorul se reîntoarse acasă. „Eu nu mai sînt aci de nici un folos, copii, și mi-e dor de casă, de liniște.

Astfel remaseră ambii singuri. Numai după ce trecură câteva săptămâni putură părăsi spitalul și a se retrage în o vilă de Alpi, care a schimbat Insbruckul în o Elveție nouă.

Multă vreme n'a cutezat Ema să-și spună prostia. Nici odată nu află curaj de ajuns. Numai după ani de zile, când ei ședeau pe veranda vilei lor și priviau de acolo afară la câmpul îmbrăcat în haină primăvaratică, ce se desfășură înaintea ochilor lor, numai atunci căpeta curaj ca să nu mai păstreze un secret față de bărbatul ei, de oare ce el eră bun și curat și iubiă mai presus de toate bunătatea și curățenia.

Leagănul cu copilul ce dormia sta lângă ea.

Și atunci îi povesti lui, cum a fost ea răpită de noroc.

Tinerul doctor clătină capul zimbînd.

„De câte ori n'a constatat înțeleapta mea muier, că esiste numai o dumnezeire: Adevărul! Ea crede ea și mine în frumos și în bunătate, și nu mult înainte de aceasta, în orele ei grele, a implorat ajutorul dumnezeesc. Și acum aud eu o poveste aventuroasă, care aceeaș muier, — muierea mea — a inscenat-o față de fericitul Polykrates și prima mea observație de acasă o a folosit spre — a fugi! Când veți veni odată la minte, voi muierilor?”

„Aceasta nu o știu, — șopti Ema încet și-și sărută copilul.

Trad. de

I. P. R.

C o l i n d e.

Din comuna Șard, comitatul Albei-Inferioare.

VII

Colo josu mai în jos,
Este-un măr mare 'nflorit,
Ridică-ți ramurile,
Ș-arăm cu plugurile,
Și o facem grădiniță,
S'o 'ngrădim toată cu flori;
Da la flori pe cin' să pune,
Pe Sanflora, fată dalbă,
Că-i bună și înțeleaptă!
Da de lucrat ce lucrează?
Tăt coasă și chindeseșce
Cbischeneș mari domneșci,
Și prapori împărăteșci.
Tu Sanfloră, fată dalbă,
Nu mi-i coas' un guleraș,
Că io bine te-oî plăti:
Ți-oî da caré
Cu comoaré,
Ți-oî da oi
Și Ți-oî da boi,
Ți-oî da buți
Cu bani mărunți.
— Nu-mi da caré
Cu comoaré,
Nu-mi da oi
Și nu-mi da boi,
Nici buți
Cu bani mărunți,
Numa cel voinic de-aseară,
Ce sta 'n poartă rădemat,
Cu pâr galbin râtezat.
Cu paloșu ferecat.

VIII

Colo 'n josu mai în jos,
Este-un măr înrămurat
Și de ramuri aplecat.
Ridică-ți ramurile,
Ș-arăm cu plugurile,
Să facem o grădinuță.
S'o 'ngrădim toată cu flori.
Da la flori pe cin' să punem?
Pe Sanflora, fată dalbă,
Că-i bună și înțeleaptă,
Și-mi coasă un guleraș,
Și-mi cântă un cântecăș,
Nime 'n lume n'o aude,
Num' o dalbă 'mpărăteasă,
La o dalbă de fereastă.
— Ce cânti fat' așa frumos,
Că 'mpăratu-i la vênat,
Și pe tin' te-o auđi,
Și pe tin' te-o 'ndrăgi,
Și pe mine m'o uri.
— Nu cânt împărăților,
Ci le cânt a fraților,
Nici le cânt a florilor,
Ci le cânt surorilor.

Com. de

Enea Pop Bota.

Academia Română.

Monument lui Vasile Alecsandri

Decisiunea de la 18 aprilie 1903.

Toată Românimea știe că *Vasile Alecsandri*, dulcele cântăreț de la Mirceșei, este cel mai strălucit reprezentant al geniului poetic al poporului românesc precum și al culturii naționale în secolul de regenerare politică și culturală a neamului nostru. Numele lui *Alecsandri* este strins legat de toate luptele, de toate biruințele pe cari le-a câștigat acea eroică generațiune de patrioți, care a scos pe Români din decăderea în care erau cufundați și a format regatul român modern din vechile Principate—Regatul încoronat cu gloria războiului și a biruinții.

El a fost înteuil culegător al poeziilor populare românești și de la acel izvor limpede și curat s'a inspirat el când a luat lira în mâna lui măiastră spre a cânta *Doinele* și *Lăcrămioarele* sale. În *Pasteluri* a descris frumusețea pământului nostru cu atâta farmec și duioșie, cum nu s'a mai făcut de nimeni. Pentru *Teatrul Național* nimeni n'a lucrat ca dânsul, iar scena noastră n'are astăzi repertoriu mai bogat ca al bardului de la Mirceșei. Geniul literar al Românilor prin el s'a făcut cunoscut în străinătate și *Cântecul gînteii latine* a resfrânt gloria dobândită de dânsul asupra întregului neam românesc.

Războiul nostru de independență a găsit în Vasile Alecsandri pe poetul inspirat, care în *Ostașii noștri* a cântat vitejia voinicilor români în versuri cari vor mișca și vor entuziasma generațiunile cele mai depărtate.

Unui asemenea poet, unui asemenea luptător, unui asemenea patriot se cuvine să i se înalțe un monument, care să-i eternizeze gloria și să documenteze iubirea și recunoștința pe cari poporul român este dator să i le păstreze.

Academia Română, al cărei membru strălucit a fost, urmărind preocuparea ce a avut-o încă din anul trecerii lui la cele de vecinicie, se adresează poporului român ca să subscrie, fiecare după a lui putere, în listele ce sînt destinate a aduna fonduri pentru ridicarea unui monument cântărețului dușos și curat Vasile Alecsandri.

București, 10 iunie 1903.

Președintele Academiei Române,
P. S. Aurelian

Secretarul general,
D. Sturdza.

Regele și regina României.

— La portretele din nr. acesta. —

La finea lunei trecute, la curtea regală a României a fost o serbare intimă și mișcătoare. S'a serbat aniversarea a șesezecea a augustei suverane,

care atât ca regină, cât și ca poetă, a cucerit admirațiunea lumii întregi.

Dorind și noi s'aducem omagele noastre celebrei scriitoare, ilustrăm numărul acesta cu splendidul portret, care o reprezintă în costum național; iar în fruntea foii am pus portretul marelui rege, pe care prevedința divină l-a trimis a regenera o țară.

LITERATURĂ.

Din istoria Banatului Severin. Dl P. Dragalina, profesor în Caransebeș, publică sub titlul acesta acolo în „Biblioteca Noastră“ a dlui Enea Hodoș, o lucrare istorică mai mare. Pînă acuma a apărut două părți, acum a eșit a treia. În cele dintei autorul s'a servit în deosebi de izvoare tipărite; în partea a treia a utilizat și un manuscris încă necunoscut. Aprețierea lucrării o lăsăm oamenilor competenți. Noi constatăm numai că forma în care se prezintă, înțelegem limba, este plăcută și ușoară, astfel se oferă publicului o lectură și interesantă și instructivă. Prețul 1 cor. 12 fileri.

Biblioteca populară a Asociațiunii oferă publicului în broșura sa din urmă o lucrare de dl Gr. Todica, intitulată: „Poșta, telegraful, telefonul. Noțiuni generale despre instituțiile poștale“. Prețul 20 fil.

Premiul Princesa Alina Știrbei se va decerne în sesiunea generală din anul 1910 a Academiei Române pentru cea mai bună: „Carte de lectură pentru școlile secundare“. (Decis. 31 martie 1898.) Această carte va cuprinde în întea parte descrițiuni ale naturii și ale puterilor naturii și în a doua parte narațiuni despre evenimentele istorice însemnate și despre viața bărbaților celor mari ai națiunii române și ai altor popoare. Descrițiunile sau narațiunile vor fi săi bucați originale sau traducțiuni bine făcute. În tot cazul, alegerea se va face din tot ce literatura românească sau străină posedă mai clasic și va avea în vedere dezvoltarea iubirii naturii și a simțimentelor patriotice și virtuose. (Din actul de donațiune.) Premiul este de 8500 lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuelile de tipărirea scrierii (de minimum 30 coale de tipar garmond), în 1000 exemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei. — Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1909.

Când a apărut omul pe pământ? și de când trebuie să înceapă istoria artelor? Sub titlul acesta, dl Greg. Stefanescu, membru al Academiei Române, profesor de geologie la universitatea din București, a ținut anul trecut, la Ateneul Român din București, o conferență. Acum aceea a apărut în o broșură, dimpreună cu 26 table în fototipie, din atelierul grafic I. V. Socecă în București. Prețul 3 lei 50 bani.

Ziaristic. „Tribuna Poporului“ din Arad la Crăciun s'a schimbat titlul și formatul. Acuma apare sub titlul „Tribuna“ și în format mai mic. — La Șimleu a apărut la anul nou două foi noue, în tipografia românească „Victoria“, înființată de curând acolo. Prima se numește „Gazeta de duminică“ iar redactorul ei este dl I. Pop Reteganul. A doua se numește „Învățătorul Român“, promițând să apară odată pe lună, sub direcțiunea dlui Gavril Trif, profesor preparandial în pensie.

T E A T R U .

Concert și teatru în Feldioara. Corpul învățătoresc împreună cu tinerimea română, din Feldioara au dat a doua zi de Crăciun concert poporal și reprezentații teatrale. Program: 1. „Pleacă Lina la fântână“, de T. Popovici, executată de tinerime. 2. „Ruga de la Chiseteu“ comedie poporală de Iosif Vulcan, predată de tinerime. 3. „Capra cu ieți“, piesă teatrală de N. Băias, predată de elevii școlii. 4. „Țiganul la tîrg“, dialog de E. Suci, predat de **. 5. „Arvinte și Pepelea“ comedie de V. Alecsandri, predată de învățători. Jocurile naționale Călușerul și Bătuta, în urmă dans.

Reprezentare teatrală în Alba Iulia. A doua zi de Crăciun s'a dat în localul școlii gr. or. române din Alba-Iulia (Măeri) o reprezentație teatrală. S'a declamat „Nunta Zamferei“ de G. Coșbuc; s'a jucat piesele „Sgârșitul pocăit“ localsație și „Mița cu clopot“ comedie de Iosif Vulcan.

Concert și teatru în Bistrița. Tinerimea română din Bistrița a aranjat în seara de Sân-Văsiu o petrecere precedată de concert și de reprezentație teatrală cu următorul program: 1. a. Serenada de Gounod. b. „Mugur mugurel“ de G. Dima, cântate de dsoara Eugenia Monasterian, acomp. la pian de dsoara Emilia Cătean. 2. „Cimpoiul“ de I. Murășan, solo de pian predat de dsoara Cornelia Monda. 3. Declamare de dsoara Elenuța Domide. 4. „Visul păstorului“, fantazie română de Schipek, solo de pian predat de dsoara Emilia Cătean. 5. „Te-ai dus iubito“, arie din opera Craiul nou de C. Porumbescu, cântată de dl Ion Moldovan, acomp. la pian de dsoara Emilia Cătean. 6. „Lecuit“ comedie într'un act de C. Bre-diceanu.

Concert și teatru în Mediaș. Tinerimea studioasă română din Mediaș și impregiurime a dat a doua zi de Crăciun un concert de cântări și declamațiuni. S'a mai jucat „Creditorii“ comedie într'un act de V. Alecsandri. Serata s'a încheiat prin un tablou viu: Nașcerea Domnului Christos. În fine dans.

Reprezentare teatrală în Viștea-inferioară. Reuniunea pentru biblioteca poporală din Viștea-inferioară a aranjat la 1/14 ianuarie o reprezentație teatrală. S'a jucat piesele: „După resboi“ comedie într'un act de D. C. Ollănescu și „Tot găina cântă“ comedie într'un act de Th. Alexi. După teatru dans.

Concert și teatru în Fofeldea. La 1/14 ianuarie s'a aranjat în Fofeldea un concert poporal și o reprezentație teatrală. În concert s'a cântat și declamat. Apoi s'a jucat: „Cărlanii“ vodvil de C. Negruzzi și „Herșcu Boccegiul“ cântonetă de V. Alecsandri. Serata s'a continuat cu dans.

Serată teatrală musicală în Alba-Iulia. Reuniunea meseriașilor și economilor din Alba-Iulia a dat a doua zi de Crăciun o serată declamatorică-musicală și teatrală. S'a cântat și declamat. S'a jucat „Soldan viteazul“ cântonetă de V. Alecsandri și „Vecinătatea periculoasă“ comedie de Trocar. Dans.

Concert și teatru în Codlea. Tinerimea română din Codlea a aranjat a doua zi de Crăciun concert de coruri, după care s'a jucat „Vistavoiul Marcu“ comedie de T. Alexi. Dans.

Concert și teatru în Poiana-Mărului. Corpul învățătoresc de la școala gr. or. română din Poiana-Mărului a dat a doua zi de Crăciun un concert po-

poral. Apoi s'a jucat „Vecinătatea periculoasă“ și „Arvinte și Pepelea.“

Concert și teatru în Hălchiu. Corpul învățătoresc din Hălchiu a aranjat în ziua de anul nou o serată musicală-teatrală. Din programa interesantă relevăm următoarele puncte: „Pe neașteptate“ monolog de Ant. Pop, actul II din „Despot-vodă“ de V. Alecsandri, „Vecinătatea periculoasă“ comedie localisată de Trocaru. Dans.

Concert și teatru în Brașov. Societatea sodailor români „Lumina“ din Brașov a dat a doua zi de Crăciun concert și teatru în sala otelului Orient nr. 1. După cântări și declamațiuni, s'a jucat „Bicicleta la mahala“ comedie într'un act de Th. Alexi.

Concert și teatru în Ghimbav. Tinerimea română din Ghimbav a dat la 10 ianuarie n. un concert poporal și o reprezentație teatrală, jucându-se piesele: „Împletește, despletește“ de Th. Alexi și „Cinel-cinel“ comedie de V. Alecsandri.

Concert și teatru în Cojocna. Tinerimea română gr. or. din Cojocna a dat în seara de anul nou concert de coruri, după care s'a jucat „Ruga de la Chiseteu“ comedie poporală cu cântări și joc de Iosif Vulcan. După teatru dans.

Serată musicală-teatrală în Bistra. Reuniunea română de cântări din Bistra a aranjat în ziua de anul nou o serată musicală. S'a mai jucat piesele: „Arvinte și Pepelea“ vodvil într'un act de V. Alecsandri și „Crai nou“ operetă tot de Alecsandri.

Serată musicală teatrală în Biertan. Junimea română din Biertan va da la 7/20 ianuarie o serată musicală-teatrală. Se va cânta și declamă. Se va mai joca „Drumul de fier“ comedie de V. Alecsandri.

Concert în Sân-Miclăușul mare. Tinerimea română gr. or. din Sân-Miclăușul-mare a aranjat a doua zi de Crăciun concert poporal cu cântări și declamațiuni. După concert dans.

Concert în Orăștie. Reuniunea română de cântări din Orăștie a dat a doua zi de Crăciun, cu concursul unui grup de teologi din Sibiu, concert în sala otelului „Transvania“, cu un program variat și interesant.

MUSICĂ.

Cântările sfintei liturghii a lui Ioan Gură de aur. Dl Dimitrie Cunțanu, profesor seminarial de cant bisericesc în Sibiu, ajungând întreg și sănătos anul al patruzecile în serviciul seminarial Andreian, anunță că a compus și a tipărit cântările sfintei liturghii a lui Ioan Gură de aur pentru două voci. Cuprinsul acestei liturghii: I. Cântările Paștilor: „Învieria ta Christoase Mântuitorule“ „Amin Christos a înviat din morți“ și „Imnul arhieresc“. II. La liturghie: Toate cântările sfintei liturghii de la „Bine este cuvântată Impărăția Tatălui“... cu indigitările tipiconale necesare, cu răspunsuri la toate Ecteniile; „Binecuvintează“, „Unule născut“, „Pentru rugăciunile“, „Mântuește-ne pe noi Fiul lui Dumnezeu“, cu texte corespunzătoare caracterului tuturor sărbătorilor de peste an; „Sfinte Dumnezeule“, „Câți în Christos v'ati botezat“, „Crucei Tale ne închinăm“, cântarea Heruvimilor“, „Acsionul“, „Priceasna“ și toate celelalte cântări ale sfintei liturghii. Toate cântările acestea se pot executa de câte două voci; de bărbați, de dame, de eopii; deci: „Toată suflarea să laude pe

Domnul". Broșura legată se poate procura la librăria arhidieceșană din Sibiiu cu prețul de 1 cor. 20 fileri.

Concert în Caransebeș. Reuniunea română de cântări și muzică din Caransebeș a aranjat în seara de Sân-Văsiu un concert în sala mare a otelului „Pomul verde”. Programul: 1. C. Porumbescu-A. Sochor: „Hora Severinului”, cor miest. 2. G. Musicescu: „Ileana”, cor miest. 3. C. Dumitrescu-A. Sochor: „La mijloc de codru des”, cor miest. 4. G. S. Vasiliu: „Te-am așteptat”, cântată de dsoara Sidonia Nimu, cu acompaniament de pian. 5. G. Musicescu: „Lelea vitează”, cor miest. 6. G. Musicescu: „Doina”, cor miest. — Dans.

Seara de Sân-Văsiu în Oravița. Reuniunea română de cântări și muzică din Oravița-montană a aranjat în seara de Sân-Văsiu o petrecere socială în sala otelului „Coroana Ungariei”. Chorul bărbătesc și miest au cântat compoziții, de Nejedly, C. Porumbescu, H. Bianchi, V. Vasilescu și Birtniansky. Apoi dans

Concert în Recița-montană. Reuniunea română de cântări și muzică din Recița-montană a dat a doua zi de Crăciun un concert popular, sub conducerea învățătorului Mihaiu Costescu, în sala otelului „Cerbul de aur”. Piesele au fost cântate de cor miest. În fine dans.

Papa și muzica bisericească. Papa Pius X a adresat cardinalului Respighi o epistolă „motu proprio”, în care espune necesitatea de a se reforma muzica bisericească în biserica rom. catolică. Papa constată, că în cântările bisericești au intrat multe elemente profane, cari reamintesc cântările vechi de operă. Aceste trebuesc delăturate. E interesantă apoi dorința Papei, ca în corurile bisericești să nu cânte femei, ci în locul femeilor să cânte copii, „mulier taceat în ecclesia”. Papa mai cere ca textul cântărilor să fie esclusiv latin și să se pronunțe corect, fără schimbare și astfel, ca publicul să-i înțeleagă ușor. Papa eschide din biserica rom. cat. pianul, doba mare, discurile de aramă și cântecul de clopot. Muzica militară încă nu-i permis să cânte în biserică. Papa provoacă dieceșele să instituiesc comisiuni de oameni esperti, cari să perfecționeze muzica bisericească și să scoată din ea elementele profane.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Crăciunul în Oradea-mare s'a serbat cu pompă mare în toate bisericile românești. În catedrala gr. cat. în ziua primă a pontificat Pr. Ssa episcopul dr. Demetriu Radu, cu asistență de canonic și alți preoți, rostind și o predică cu obiceiuitul avânt oratoric. Cu asta ocașiune Pr. Ssa a sfințit și trei preoți: pe profesorii Fabian, Epure și Selageanu de la gimnasiul din Beinș. Cântările liturgice le-a cântat corul tinerimei din seminarul de băeți. Biserica plină. — În biserica gr. or. a pontificat Pr. Cuviosia Sa vicarul episcopesc Vasile Mangra, cu asistență de mai mulți preoți. Pr. Cuv. Sa a cetit pastorală episcopescă. A cântat corul tinerimei academice. Lume imensă. — A doua zi de Crăciun Pr. Ssa episcopul Radu a pontificat în biserica de la seminar.

Completarea capitolului bobian. Aflăm din „Unirea” că vacanța din capitolul bobian pricinuită

prin numirea de episcop la Lugoj a Pr. Ssale dr. Vasile Hossu, a încetat cu ziua de anul nou. În ziua aceea a apărut în ziarul oficial din Budapesta auto-graful Maj. Sale de datul 12 dec. prin care se aprobă promoția graduală a canonicului cancelar dr. Victor Szmigelski de canonic școlastic și a canonicului teolog dr. Isidor Marcu de canonic cancelar. Tot în ziua aceea membrii capitolului bobian adunați în ședință sub președința Esc. Sale mitropolitului au ales teolog pe directorul cancelăriei mitropolitane Pr. On. Ștefan Pop, protonotar consistorial și protopop onorar. Noul canonic s'a născut la 1860 și se află de 21 ani în serviciul bisericeii. La mulți ani!

C E E N O U ?

Întrând în anul al patru-zecilea. Cu numărul acesta „Familia” intră în anul al patruzecilea al esistenței sale. Un sentiment de emoțiune profundă ne pătrunde când luăm condeiul să scriem aceste rânduri. După un serviciu de 40 de ani, ar fi poate just să ne retragem la odihnă. Am dori și noi să facem aceasta, dar ni e peste putință. Rivna de muncă nu ne lasă; ea ne indeamnă să mergem înainte câtă vreme mai simțim putere de a lucra. Ajutați de mai multe talente, vechi și noue, vom intră dar vesel în anul al patruzecilea. Devisa noastră va fi pururea: Înainte cu Dumnezeu!

Casa lui Creangă. Dl. Al. Vlahuță a prezentat ministeriului de culte al României propunerea să se cumpere de ministeriu casa lui Creangă din Humulești, care n'ar costă decât câteva sute de lei și ar strunge și s'ar păstră acolo lucrurile cari au mai ramas de la el, cărțile și manuscrisele lui, s'ar face din când în când ședători și s'ar ceti astfel minunatele povești ale nemuritorului Creangă, chiar în casa unde le-a gândit înteu,

Carneval. *La Blaj* Reuniunea femeilor române gr. cat. va aranjă bal în 23 ianuarie n. în „Otelul Univers”. — *La Zerneșci* Reuniunea femeilor române va da balul seu în 19 ianuarie n.

Noi advocați români. Dl. dr. *Basilii Crișan* s-a deschis cancelăria în Huedin. — Dl. dr. *Andrei Doboși* nou advocat român, s-a deschis cancelaria în orasul Satmar. — Dl. dr. *Constantin Manea* s-a deschis cancelaria la anul nou în Făget.

Avansări în rezervă. Pe ziua de 1 ianuarie 1904 s'au făcut și următoarele avansări în rezerva armatei comune. La infanterie sub-locotenenți: Grădinaru Vasile reg. nr. 2, Petru Ioan, 21, Galiciu Dem. 43, Preda G. 2, Beleş Eug. 33, Bogdan Alesandru 86, Popa Ion 50, Stanciu Nic. bat. 14 de pioneri, Mureșanu Virgil 62, Pașcuț Ion 102, Boer Eug. 67, Hoardrea Bucur, dr. în drept 31. — Cadeți aspiranți de ofiter: Taslauanu Oct. 62, Vlad Eug. 92, Popovici Mih. 33, Andrea Enea 50, Rus Cornel 38, Bugnar Andrei 63, Butean Franc. bat. 14 de pioneri, Dragu G. 103, Todoruț Valeriu 51. În artilerie: Spătaru G. la div. art. reg. 20. Cadeți: Baltescu I, Socolu Aurel, Lațcu Aurel, Papp Andrei, Tataru Zaharia, Erdelyi Nic., Jantea Ion, Oprea Nicolae, Domilescu Grigore, Demian Simion, Hodsa Cernel, Tișca Emilian, Raț Iosif, Elekes Iuliu, Gal Eugen, Vaida Ion, Chiroin Vasile, Spăriosu Dușan, Pleșcan Ștefan, Pantea Ion, Grădinaru Coriolan, Stoian Ion, Ivan Corneliu, Berzovan Ion. În artilerie: Visinca Toma,

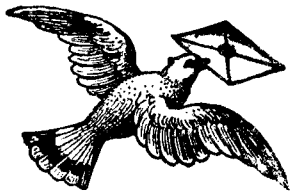
Buda Eugen, Mutiu Ion, Comşa Emanoil, Beşan Virgiliu, Florian Ion, Corcea Nicolae.

Papa Piu X și eticheta. Papa Piu X desnădăjduese pe șambelanii Vaticanului. Rupend cu un obicei secular care obligă pe Papa să stea singur la masă, Piu X invită aproape în fiecare zi persoane la masă. Un prelat permițându-și a-i adresă observațiuni în aceasta privință, Papa i-a răspuns: „N'am să primesc lecțiuni de la nimeni, și nu me cred legat de exemplul predecesorilor mei; este bine ca Papa să fie în contact cu toți, și o convorbire ținută la masă face cât și o audiență”. Papa Piu X a declarat că e hotărât să formeze în mod radical administrația Vaticanului.

Biserica românească în Canada. În orașul Regina (ținutul Aesiniboia, Canada de sus) stabilindu se un număr însemnat de Români din Moldova, aceștia s'au adresat metropoliei din Iași, să le trimită un preot. Metropolia le-a satisfăcut cererea, trimițându-le pe prea cuviosul archimandrit Evghenie Ungurianu, cu metania din sf. mănăstire Neamțu. Părintele Evghenie a sosit în Regina înainte de Paști și a fost primit cu mare bucurie. În timp de două luni Românii și-au zidit acolo o biserică, care a fost de curând sfințită. Părintele Evghenie, după cum scrie „Biserica ortodoxă”, are de gând să înființeze de curând și o școală.

Au murit: *Iuliana P. Pop n. Poruțiu*, soția protopopului Ioan P. Pop din Siciu, la 4 ianuarie, în etate de 66 ani; — *Andrei Balteș*, fost responsabil pentru „Tribuna” din Sibiu, după ce a suferit mai mulți ani în închisoare pentru procesele de presă ale aceluia ziar, întors istovit și bolnav acasă, la Sibiu, în 10 ianuarie, în etate de 44 ani; — *Ioan Balint*, fost profesor în Blaj și preot gr. cat. ac Sănmărtinului de Câmpie, la 2 ianuarie, în etate de 74 ani.

Poșta redacției.

Dnei M. C. m. B în Arad. Mulțumim pentru cele trimise. Cu plăcere le vom face loc în numerele viitoare.

Fofeldea. Felicitările la jubileul de 40 de ani al „Familiei” ce primim zilnic din diverse părți ne înalță sufletul.

Cluj. Scusați că încă n'am putut să ve răspundem la frumoasele cuvinte de felicitare ce ne-ați adresat. Și până ce vom putea să ve trimitem răspunsul, primiți mulțămită noastră profundă.

Di O. M. în S. Sebes. Mulțumim pentru surprinderea plăcută. Vom începe-o în nr. viitor.

Călimdarul săptămânei.

Dumin. înaintea s. Botez 7. Ev. inv. 10. Ev. lit Marcu 1 1—8.

Ziua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd nou
Duminecă	4 Adun. ăo Ap.	17 Antoniu
Luni	5 Teop. și Teona	18 Prisca
Marti	6 (†) Botezul Dnui	19 Sara, Ant.
Mercuri	7 † Ian Botez.	20 Fab. și Seb.
Joi	8 C. George	21 Agnes, Dem.
Vineri	9 M. Polieuct	22 Vincent
Sămbătă	10 P. Gregoriu	23 Log. Mariei

➡ Numerul acesta se trimite tuturor abonaților nostri; cei ce nu voesc să se aboneze, binevoiescă a ni-l înapoiă, ca să sistăm expedarea.

La începutul anului.

Rugăm pe abonații noștri să binevoiescă a-și înnoi abonamentele de timpuriu, căci aceste se plătesc înainte și regulat, precum trebuie să plătim și noi în tipografie.

Condițiile de abonament rămân tot cele însemnate în fruntea foii.

Ca premii oferim abonaților noi, precum și aceluia cari încă nu le-a primit, gratuit, două tablouri mari istorice, până când ne mai ajung esemplarele. Acestea sunt: „Ștefan cel Mare și aprodul Purice” și „Ștefan cel Mare pe patul de moarte”. Amândouă aproape de câte un metru, sunt executate în 16 colorii escelent, încât pot să deoreze ori ce casă română. Prețul lor de librărie este 8 coroane. Abonații noștri, achitând costul foii cel puțin pe... de an înainte, n'au a trimite decât una coroană pentru împachetare și expediție.

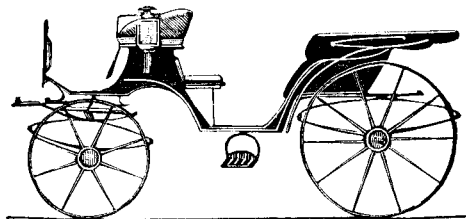
Toți abonații noștri, chiar și cei de pe trei luni, pot să-și comande la noi cu prețul redus la o coroană, următoarele scrieri de Iosif Vulcan: „De la sate”, nuvele, „Gărgăunii dragostei” și „Măta cu clopot” comedii, „Nunta lui Pêrjol (pentru copii)”, „Prima rochie lungă” și „Insurătilă” monologuri.

➡ Colectanții, cari ne vor trimite 3 abonații noi, vor primi foaia pe acelaș timp gratuit.

Oradea-mare, 1/14 ianuarie 1904.

Editura „Familiei”

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296b).

LEOPOLD BODÁNSZKY fabricant de trasuri

Oradea-mare, strada Szilágyi Desső,

lângă teatru, casa proprie.

Cu onoare aduc la cunoștința onor. public, că în localul fabricii mele, țin un

magazin de tot felul de trasuri noue

cu prețuri foarte moderate.

Fabrica mea se angajează la ori ce lucrări de faurărie, rotărie, satlerie și de lucire, precum și la ori ce renovări.

Cu stimă

Leopold Bodánszky

(3—10)

fabricant de trăsuri.